

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نظریه‌های کار آفرینی

تالیف

دکتر سید محمد مقیمی

استاد دانشگاه تهران

دکتر یوسف وکیلی

دکتری مدیریت دانشگاه تهران

دکتر مرتضی اکبری

استادیار دانشگاه تهران

شماره مسلسل ۷۷۳۵

شماره انتشار ۲۴۱۴

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	مقیمی، سید محمد، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور	نظریه‌های کارآفرینی / تألیف سید محمد مقیمی، یوسف وکیلی، مرتضی اکبری.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	ظ، ۴۲۱ ص:، مصور، جدول.
فروخت	انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۲۴۱۴.
شابک	978-964-03-6483-3
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبلا.
موضوع	کارآفرینی
موضوع	کارآفرینی - جنبه‌های اقتصادی.
موضوع	کارآفرینی - جنبه‌های روان‌شناسی.
شناسه افزوده	وکیلی، یوسف، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده	اکبری، مرتضی، ۱۳۴۲ -
شناسه افزوده	دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات.
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۲ م ۶۷ م ۶۱۵ HB
رده‌بندی دیویی	۳۳۸/۰۴
شماره کتابشناسی ملی	۳۲۱۵۸۲۰

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان است. تکثیر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ‌ها، سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

ISBN:978-964-03-6483-3

9 789640 364833

عنوان: نظریه‌های کارآفرینی
تألیف: دکتر سیدمحمد مقیمی - دکتر یوسف وکیلی - دکتر مرتضی اکبری

ویراستار: فرشاد رضوان

نوبت چاپ: اول

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفان است»

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

بها: ۱۸۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرشی مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - سایت: <http://press.ut.ac.ir>

پخش و فروش: تلفکس ۸۸۰۱۲۰۷۸

فهرست مطالب

فهرست مطالب	ت
فهرست شکل‌ها و نمودارها	ز
فهرست جدول‌ها	ش
پیشگفتار	ض

فصل اول - کلیات، تاریخچه و تعاریف

مقدمه	۱
نظریه	۲
تاریخچه کارآفرینی	۵
کارآفرینی در قرون وسطی	۶
کارآفرینی: از اقتصاد و فلسفه	۸
گرایش ملی کارآفرینانه	۱۱
تاریخچه دانشگاهی رشته کارآفرینی	۱۶
کارآفرینی و تکامل مفهوم	۱۷
به سوی چارچوبی برای تعریف کارآفرینی	۳۰
۱. کارآفرینی به عنوان کارآفرین فردی	۳۴
۲. کارآفرینی به عنوان فرایند نوآوری	۳۷
۳. کارآفرینی به عنوان ایجاد کسب‌وکارها یا سازمان‌های جدید	۳۹
۴. کارآفرینی به عنوان عمل ورود	۴۰
۵. کارآفرینی به عنوان کسب‌وکار خطرپذیر سازمانی	۴۱
۶. کارآفرینی به عنوان فرایند تخریب خلاق	۴۳
۷. کارآفرینی به عنوان مؤسسات با اندازه کوچک و متوسط	۴۴
نحله فکری نوین و غالب در کارآفرینی	۴۵
۸. فرصت	۴۵
خلاصه	۴۶

فصل دوم - نوع‌شناسی و کارکرد کارآفرینان

مقدمه	۴۹
فرهنگ سنتی در مقابل کارآفرینانه	۵۰
مقایسه کارآفرین با کارآفرینی، کسب‌وکار و مدیر	۵۳
کارآفرینان و طبقه‌بندی دانهوف	۵۴
سایر طبقه‌بندی‌ها	۵۶
نوع‌شناسی کارآفرینی	۵۸

۵۸		نوع‌شناسی کارآفرینی
۷۲		چارچوبی برای طبقه‌بندی کارآفرینی
۷۷		کارکرد کارآفرینان
۸۲		خلاصه و جمع‌بندی فصل

فصل سوم - رویکرد چهارگانه به نظریه‌های کارآفرینی

۸۳		مقدمه
۸۴		کارآفرینی به عنوان یک رشته
۸۹		رهیافت‌های چهارگانه در کارآفرینی
۹۴		رهیافت اقتصادی
۹۵		الف. اقتصاد کلاسیک: غفلت از کارآفرین
۹۵		ب. اقتصاد نئوکلاسیک: حذف کارآفرین
۹۷		ت. شومپیتر: تولد دوباره
۹۷		ث. اقتصاد مکتب اتریش: استمرار شومپیتر
۱۰۱		ج. نظریه‌های اقتصادی نوین کارآفرینی
۱۰۲		رهیافت روان‌شناسی
۱۰۲		رهیافت جامعه‌شناختی
۱۰۳		رهیافت سازمانی
۱۰۵		خلاصه

فصل چهارم - کارآفرینی: رهیافت اقتصادی

۱۰۷		مقدمه
۱۰۸		نظریه‌های کارآفرینی: مکاتب اقتصادی
۱۰۸		الف. مکتب فرانسه
۱۰۸		ریچارد کانتیلون (۱۶۸۰-۱۷۳۴)
۱۱۰		نیکلاس بانودیو (۱۷۳۰-۱۷۹۲)
۱۱۲		آن رابرت ژاک تارگوت (۱۷۲۷-۱۷۸۱)
۱۱۲		ژان بابتیست سی (۱۷۶۷-۱۸۳۲)
۱۱۶		ب. مکتب کلاسیک
۱۱۷		جرمی بنتهام (۱۷۴۸-۱۸۳۲)
۱۲۰		ت. کلاسیک‌ها و مکتب تاریخی آلمان
۱۲۰		جان هیسریچ ون تونن (۱۷۸۵-۱۸۵۰)
۱۲۱		گوستاو اشمولر (۱۸۳۹-۱۹۱۷)
۱۲۲		ورنر سومبارت و ماکس وبر

۱۲۳	ث. تولد مکتب نئوکلاسیک.....
۱۲۳	رویکرد آلفرد مارشال به کارآفرینی (۱۸۴۲-۱۹۲۴).....
۱۲۶	کیل استروم و لافونت (۱۹۷۹).....
۱۲۷	هومبرت بار تو (۱۹۸۹).....
۱۲۷	نظریه تعادل بازار هایک.....
۱۲۸	ج. مکتب اتریش.....
۱۳۰	کارل منگر (۱۸۴۰-۱۹۲۱).....
۱۳۲	لودویگ الدر فون میزس (۱۸۸۱-۱۹۷۲).....
۱۳۴	ژوزف شومپتر (۱۸۸۳-۱۹۵۰).....
۱۴۳	نقد و بررسی نظریه کارآفرینی شومپتر.....
۱۴۵	نظریه سود فرانک نایت (۱۸۸۵-۱۹۷۲).....
۱۴۸	نظریه اصلاح (تعدیل) قیمت ام. کرزنر (۱۹۲۰).....
۱۵۲	نگاهی مقایسه‌ای به نظریه کرزنر.....
۱۵۳	هارپر.....
۱۵۴	نظریه مارک کاسون.....
۱۵۵	تنودور شولتز.....
۱۵۷	نظریه پاپانیک و هریس.....
۱۵۷	ح. نظریه مکتب هاروارد.....
۱۵۸	مقایسه چهاردهای برجسته مکاتب اقتصادی کارآفرینی.....
۱۶۵	خلاصه.....

فصل پنجم - کارآفرینی: رهیافت روان‌شناسی

۱۶۷	مقدمه.....
۱۶۸	دسته نخست: نظریه خصیصه‌ها.....
۱۷۳	دیوید مک‌کله‌لند.....
۱۷۵	بررسی تجربی نظریه نیاز به موفقیت.....
۱۷۷	کرزنر.....
۱۷۸	کتز و وریس.....
۱۷۹	واینر و روبین.....
۱۸۰	جولیان راتر.....
۱۸۱	بورلند.....
۱۸۱	رابرت بروکهاوس.....
۱۸۲	هال، بوسلی و اودل.....
۱۸۳	احمد.....
۱۸۳	ولش و یانگ.....

۱۸۴	بیگلی و بویاد
۱۸۵	مسکون و مونتاناری
۱۸۵	هورنادی و بونکر
۱۸۶	هورنادی و ابود
۱۸۶	دی کارلو و لاینز
۱۸۷	سکستون و باومن
۱۸۸	دسته دوم: نظریه‌های رفتاری
۱۹۱	جفری تیمونز
۱۹۳	اسکات شین، لوک و کالینز
۱۹۳	الوار و گوپرو
۱۹۴	واگنر و زلتنر
۱۹۴	اسکات شین
۲۰۱	چارچوب رفتاری برای رسته کارآفرینی
۲۰۶	نظریه‌های کارآفرینی - رهیافت‌های جایگزین
۲۰۷	نیات مقدمه رفتار
۲۰۹	نظریه کش معقول
۲۱۰	نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده
۲۱۲	مدل رویداد کارآفرینانه شاپیرو
۲۱۴	مدل تکثیری سرمایه کارآفرینانه
۲۱۵	نظریه مطلوبیت
۲۱۵	ادراک کفایت (نفس و جمعی) باندورا
۲۱۶	نظریه استعداد شخصی
۲۱۷	مدل استعداد بالقوه کارآفرینی کروگر
۲۱۸	نظریه عرضه کارآفرین
۲۲۰	مدل منابع و خصیصه‌های بریج
۲۲۱	دیدگاه شل
۲۲۳	ساختارهای شخصیتی و نوع‌شناسی کارآفرینانه
۲۲۴	گیب و ریتچی
۲۲۵	تحلیل تجربی مدل‌های نیت کارآفرینی
۲۲۹	خلاصه

فصل ششم - کارآفرینی: رهیافت جامعه‌شناسی

۲۳۱	مقدمه
۲۳۲	نظریه الگوی سطح گروه: یانگ
۲۳۳	نظریه باور مذهبی - ماکس وبر

۲۳۵	نظریه عرضه کار آفرینانه توماس کوچران
۲۳۶	نظریه تغییر اجتماعی هازن
۲۳۸	نظریه اکولوژی جمعیت
۲۴۰	نظریه نهادی
۲۴۱	نظریه تکاملی
۲۴۳	نظریه حاشیه‌ای شدن/به حاشیه رانده شدن
۲۴۴	نظریه نقش
۲۴۴	نظریه انکوباتور
۲۴۵	نظریه شبکه
۲۴۶	شبکه‌سازی در نظریه کار آفرینی و کارآفرین شبکه‌ساز
۲۵۴	نظریه هوسلیتز
۲۵۵	سایر نظریه‌های جامعه‌شناسی
۲۵۵	نظریه استاک
۲۵۵	نظریه فرهنگ کار آفرینی مک‌گوار
۲۵۶	نوئل لیندسی
۲۵۶	نظریه فرهنگ کار آفرینی مک‌کله‌لند
۲۵۶	نظریه فرهنگ کار آفرینی پارسنز
۲۵۸	خلاصه

فصل هفتم- رهیافت جامعه‌شناسی - کار آفرینی اقلیت‌ها

۲۵۹	مقدمه
۲۶۰	الف. کار آفرینی قومی
۲۶۲	تکامل مفهوم کار آفرینی قومی
۲۶۳	پژوهش‌های کار آفرینی قومی
۲۶۶	مدل تعاملی
۲۷۰	مدل استقرار ترکیبی یا چند نژادی
۲۷۱	تلفیق مدل تعاملی و فرایند کار آفرینانه
۲۷۵	مدل ذهنی راهبردهای کار آفرینی مهاجران
۲۷۸	ب. کار آفرینی زنان
۲۷۹	کار آفرینان مرد در مقابل کار آفرینان زن
۲۸۲	محورهای سازمانی کار آفرینی زنان
۲۸۷	عوامل اثرگذار بر کار آفرینی زنان
۲۹۱	خلاصه

فصل هشتم - کارآفرینی: رهیافت سازمانی

۲۹۳	 مقدمه
۲۹۳	 لی‌بن‌اشتاین و نظریهٔ ناکارآمدی
۲۹۶	 نظریهٔ رفتاری کارآفرین
۲۹۷	 گارتنر و مدل ایجاد کسب‌وکار
۲۹۹	 روش‌های تبدیل شدن به یک کارآفرین
۳۰۱	 مدل‌های موفقیت و شکست کسب‌وکارهای جدید
۳۰۱	 کارآفرینی سازمانی
۳۰۳	 رویکردهای کارآفرینی سازمانی
۳۰۴	 تعریف کارآفرینی سازمانی
۳۰۷	 چارچوب‌های کارآفرینی سازمانی
۳۰۷	 مدل کارآفرینی سازمانی کورنوال و پرلمن
۳۰۸	 مدل کارآفرینی سازمانی گرث و گیشبرگ
۳۰۹	 مدل کارآفرینی سازمانی کوین و سلوین
۳۱۰	 مدل کارآفرینی سازمانی زهرا
۳۱۲	 مدل کارآفرینی سازمانی لامپکین و دس
۳۱۳	 مدل کارآفرینی سازمانی هورتزبای و همکاران
۳۱۵	 مدل کارآفرینی سازمانی اِگلز و بک
۳۱۶	 مدل کارآفرینی سازمانی آنتونیک و هیسریچ
۳۱۸	 مدل کارآفرینی سازمانی دی‌کونینگ و اسمیت
۳۱۹	 مدل فرآیندی کارآفرینی سازمانی هیسریچ و پیترز
۳۲۰	 مدل کارآفرینی سازمانی بیولت و آلپکن
۳۲۱	 مدل سنجش رفتار کارآفرینانه استیونسون
۳۲۴	 مدل تلفیق راهبردی کارآفرینی موریس و کوراتکو
۳۲۵	 دیدگاه متخصصان دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۵	 دیدگاه واکر دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۵	 دیدگاه هاریسون دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۶	 دیدگاه دراگر دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۸	 دیدگاه پیتز کیلی دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۹	 مدل‌ها و سایر نظرات دربارهٔ کارآفرینی
۳۲۹	 مدل مفهومی کارآفرینی یوهان جی. کانو
۳۳۰	 چارچوب کوآزین
۳۳۱	 ادیسکول و ریزو
۳۳۱	 چوی
۳۳۲	 بوتوس و کوپل

خلاصه	۳۳۳
-------------	-----

فصل نهم- رهیافت سازمانی - فرصت‌های کارآفرینی

مقدمه	۳۳۵
ماهیت و منابع فرصت‌های کارآفرینی	۳۳۶
الف. وجود فرصت	۳۳۸
ب. کشف کارآفرینانه	۳۴۱
ج. بهره‌برداری از فرصت	۳۴۵
نظریه‌های فرصت در پژوهش‌های کارآفرینی	۳۴۷
جایگاه فرصت در مدل کارآفرینی شین	۳۵۲
الگوی فرصت‌های کارآفرینانه تیمونز	۳۵۲
مدل تشخیص فرصت آردیچویلی و همکاران	۳۵۳
مدل شناسایی فرصت آنتونی اولویک	۳۵۴
چارچوب فکری جیمز ال. مورین در تحلیل محیط	۳۵۴
مکاتب فکری فرصت‌های کارآفرینانه	۳۵۵
مکتب اقتصادی	۳۵۷
مکتب شناختی- فرهنگی	۳۵۹
مکتب اجتماعی-سیاسی	۳۶۰
نوع‌شناسی اولیه فرصت‌های کارآفرینی	۳۶۲
الف. فرصت‌های اقتصادی	۳۶۲
ب. فرصت‌های شناختی- فرهنگی	۳۶۴
ج. فرصت‌های اجتماعی- سیاسی	۳۶۶
خلاصه	۳۶۸

فصل دهم- کارآفرینی و توسعه اقتصادی

مقدمه	۳۶۹
مسئولیت اجتماعی کارآفرین	۳۷۴
نقش کارآفرین به عنوان نوآور در رشد اقتصادی	۳۷۷
نقش کارآفرین در ایجاد فرصت‌های اشتغال	۳۸۱
نقش کارآفرین در تحقق رشد اقتصادی	۳۸۲
نقش کارآفرینان در ایجاد ثبات اقتصادی و توسعه متوازن منطقه‌ای صنایع	۳۸۵
نقش کارآفرین در ارتقای صادرات و جایگزینی واردات	۳۸۷
الف. ارتقای صادرات	۳۸۷
ب. جایگزینی واردات	۳۸۸
نقش کارآفرین در کسب درآمد از مبادلات خارجی و تأمین تقاضاهای محلی	۳۸۸

۳۸۹	الگویی برای تحلیل نقش کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در رشد و توسعه اقتصادی
۳۹۱	گفتمان مداخله یا عدم مداخله دولت
۳۹۶	خلاصه

فهرست شکل ها و نمودارها

شکل (۱-۱).	رابطه علت و معلولی	۳
شکل (۲-۱).	تاریخچه مفهومی اندیشه کارآفرینی	۱۸
شکل (۱-۲).	تنوعی از انواع اقدامات کارآفرینانه	۶۰
شکل (۲-۲).	کارآفرینی راهبردی: رابطه ارزش آفرین بین راهبرد و کارآفرینی	۶۹
شکل (۱-۳).	سیر تکاملی رویکردهای کارآفرینی با محور نظریه ها	۹۳
شکل (۱-۴).	نظام تولید ثان بابتیست سی	۱۱۴
شکل (۲-۴).	توزیع درآمد ثان بابتیست سی	۱۱۵
شکل (۳-۴).	گردش دایره وار	۱۳۵
شکل (۴-۴).	فرآیند نوآوری در نظریه شومپیتر	۱۳۷
شکل (۵-۴).	مدل کارکرد کارآفرینانه شومپیتر	۱۴۰
شکل (۱-۵).	عوامل روان شناختی و غیر روان شناسی مؤثر بر کشف فرصت	۱۹۴
شکل (۲-۵).	عوامل روان شناختی مؤثر بر کشف فرصت	۱۹۵
شکل (۳-۵).	ابعاد پنج گانه شخصت و انگیزه اثرگذار بر اکتشاف فرصت کارآفرینانه	۱۹۶
شکل (۴-۵).	عنصر هسته خود ارزیابی	۱۹۷
شکل (۵-۵).	ویژگی های شناختی مؤثر بر کشف فرصت	۱۹۸
شکل (۶-۵).	عوامل غیر روان شناسی مؤثر بر اکتشاف فرصت	۱۹۹
شکل (۷-۵).	چارچوب کارآفرینی	۲۰۳
شکل (۸-۵).	مدل نیت	۲۰۸
شکل (۹-۵).	تکامل مدل های نیت کارآفرینی	۲۰۹
شکل (۱۰-۵).	مدل رفتار برنامه ریزی شده	۲۱۱
شکل (۱۱-۵).	مدل ویژگی ها و منابع بریج	۲۲۰
شکل (۱-۶).	چارچوب نقش شبکه ها در کارآفرینی	۲۴۵
شکل (۱-۷).	مدل تعاملی توسعه کارآفرینی قومی	۲۶۷
شکل (۲-۷).	مدل تعاملی توسعه یافته در بستر کارآفرینی	۲۷۲
شکل (۳-۷).	مهم ترین نهادهای کارآفرینی	۲۷۸
شکل (۴-۷).	عواملی کنترل کننده کارآفرینی زنان	۲۸۷
شکل (۵-۷).	روش های توانمندسازی زنان	۲۹۰
شکل (۱-۸).	متغیرهای مؤثر بر ایجاد سرمایه گذاری مخاطره آمیز جدید	۲۹۷
شکل (۲-۸).	عوامل مؤثر بر خلق شرکت	۳۰۰
شکل (۳-۸).	مدل کار آفرینی سازمانی کورنوال و پرلمن	۳۰۷
شکل (۴-۸).	مدل دیدگاه مدیریت راهبردی کارآفرینی سازمانی	۳۰۹
شکل (۵-۸).	مدل مفهومی کارآفرینی به عنوان رفتار شرکت	۳۱۰
شکل (۶-۸).	مدل کارآفرینی سازمانی زهرا	۳۱۱
شکل (۷-۸).	گرایش کارآفرینانه و مدل عملکرد کارآفرینی سازمانی	۳۱۳

- شکل (۸-۸). مدل تلفیقی رویداد پیش‌بینی‌کننده کارآفرینی سازمانی ۳۱۵
- شکل (۹-۸). مدل کارآفرینی سازمانی اکلس و نک ۳۱۶
- شکل (۱۰-۸). مدل کارآفرینی سازمانی آنتونیک و هیسریج ۳۱۷
- شکل (۱۱-۸). مدل کارآفرینی سازمانی دی‌کونینگ و اسمیت ۳۱۸
- شکل (۱۲-۸). مدل فرآیندی کارآفرینی ۳۱۹
- شکل (۱۳-۸). مدل کارآفرینی سازمانی بیولت و آلپکن ۳۲۰
- شکل (۱۴-۸). مدل تلفیق راهبردی کارآفرینی ۳۲۴
- شکل (۱۵-۸). چارچوب تحلیلی اکو ۳۳۰
- شکل (۱-۹). جهت‌فرایند کارآفرینی ۳۳۸
- شکل (۲-۹). عوامل خلق فرصت ۳۳۹
- شکل (۳-۹). الگوی فرصت کارآفرینانه تیمونز ۳۵۳
- شکل (۱-۱۰). نیم‌رخ کسب‌وکارهای کوچک بر مبنای صنعت ۳۷۰
- شکل (۲-۱۰). ارتباط کارآفرین با رشد اقتصادی: چارچوب نهادی ۳۸۰
- شکل (۳-۱۰). نقش کسب‌وکارهای بزرگ و کوچک در فرایند رشد و توسعه اقتصادی ۳۸۹
- شکل (۴-۱۰). نقش کارآفرینی در فرایند رشد و توسعه اقتصادی ۳۹۰
- شکل (۵-۱۰). نقش شرکت‌های بزرگ و کوچک و کارآفرینی در فرایند رشد و توسعه اقتصادی ۳۹۱
- شکل (۶-۱۰). دلایل توجه به کارآفرینی مسئولیت اجتماعی کارآفرین ۳۹۲

فهرست جدول‌ها

جدول (۱-۱)	کارآفرینی برای همه افراد	۱۴
جدول (۲-۱)	خلاصه‌ای از تعاریف مهم که حوزه‌های جایگزینی را برای کارآفرینی ایجاد کرده	۲۰
جدول (۳-۱)	مفهوم‌سازی و رهیافت‌های نظری	۳۲
جدول (۱-۲)	کارآفرینی برای همه افراد	۵۲
جدول (۲-۲)	تفاوت بین کارآفرین و کارآفرینی	۵۳
جدول (۳-۲)	تفاوت بین کارآفرین و کسب‌وکار	۵۴
جدول (۴-۲)	تفاوت بین کارآفرین و مدیر	۵۴
جدول (۵-۲)	گروه‌بندی هستی‌شناسانه از کارآفرینی	۵۹
جدول (۶-۲)	رویکرد هستی‌شناسانه به کارآفرینی	۶۰
جدول (۷-۲)	تمایز بین کارآفرینان و کارآفرینان سازمانی	۶۵
جدول (۸-۲)	خلاصه واژگان بخش سطح زیر دامنه	۷۴
جدول (۹-۲)	مثال‌های کاربردی از واژگان برای اصطلاحات زیرمجموعه	۷۶
جدول (۱۰-۲)	کارکردهای کارآفرینان	۸۰
جدول (۱-۳)	جایگاه کارآفرینی در سلسله‌مراتب علم	۸۵
جدول (۲-۳)	کمک علوم به نظریه کارآفرینی	۸۷
جدول (۳-۳)	ابزارهای تجربی	۸۸
جدول (۴-۳)	تعاریف کارآفرینی	۹۰
جدول (۵-۳)	جریان‌های اصلی پژوهش در کارآفرینی	۹۱
جدول (۱-۴)	خلاصه معانی کارآفرینی از نظر کرزنر	۱۵۰
جدول (۲-۴)	مقایسه دیدگاه محققان اقتصادی	۱۵۹
جدول (۳-۴)	عناصر به لحاظ تجربی قابل سنجش شش نظریه	۱۶۳
جدول (۴-۴)	تبدیل ابعاد نظری به تجربی کارآفرینان موفق	۱۶۳
جدول (۱-۵)	انگیزه‌های کارآفرینانه	۱۹۳
جدول (۲-۵)	عناصر کارآفرینی	۲۰۲
جدول (۳-۵)	انواع کارآفرین در مراحل ایجاد کسب و کار جدید	۲۲۴
جدول (۴-۵)	تحلیل‌های تجربی مدل‌های نیت کارآفرینی	۲۲۷
جدول (۱-۷)	مقایسه کارآفرینان زن و مرد	۲۸۱
جدول (۱-۸)	فرآیند شکل‌گیری موسسه	۲۹۹
جدول (۲-۸)	واژه‌های گوناگون برای پدیده کارآفرینی سازمان	۳۰۵
جدول (۳-۸)	مفهوم‌سازی مدیریت کارآفرینانه	۳۲۲
جدول (۴-۸)	دیدگاه دراکر	۳۲۷
جدول (۱-۹)	پژوهش‌های انجام شده در حوزه فرصت	۳۴۷
جدول (۲-۹)	منابع و انواع فرصت‌های کارآفرینی	۳۶۳
جدول (۱-۱۰)	ملاک طبقه‌بندی شرکت‌ها	۳۷۱

- جدول (۲-۱۰). ملاک طبقه‌بندی کسب‌وکارهای کوچک بر اساس کمیته اقتصادی ۳۷۱
- جدول (۳-۱۰). تعداد کسب‌وکارهای کوچک ۳۷۲
- جدول (۴-۱۰). ارزیابی نقش کارآفرین در زمینه‌های مختلف ۳۷۹

پیشگفتار

بدون تردید اندیشه، دانش و رفتار بشری در نقاط مختلف جهان به طرق و شیوه‌های گوناگون بهره‌برداری می‌شود. امروزه، دانش و تجربه کارآفرینی به عنوان ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در کانون توجه دانشگاهیان، دولتمردان، سازمان‌ها، بنگاه‌های اقتصادی و دیگر مؤسسات قرار دارد. در ایران نیز پدیده کارآفرینی بیش از پیش توجه افراد را به خود جلب کرده است.

یکی از ابزارهای انتقال دانش، آثار علمی است که علاقه‌مندان و پژوهشگران را به منظور دستیابی به یافته‌های علمی بهره‌مند می‌کند. اثر «نظریه‌های کارآفرینی» یکی از همین آثار به شمار می‌آید. اثر حاضر به نحوی تدوین شده که برای اعضای هیأت علمی، دانشجویان و پژوهشگران رشته‌های کارآفرینی، مدیریت، اقتصاد و بازرگانی در خور اهمیت است. همچنین برای پژوهشگرانی که در سایر زمینه‌ها فعالیت می‌کنند، به آنها در توسعه و تعمیق مطالب کمک زیادی می‌کند، زیرا بسیاری از افراد درک درستی از مفاهیم زیربنایی کارآفرینی ندارند و با شناخت این مبحث، شاید در هر چه بهتر انجام دادن پژوهش‌ها گام‌های بلندی در این زمینه بردارند. این کتاب در ده فصل به گونه‌ای تدوین شده است که از کلیات مطالب کارآفرینی شروع و با ارائه مطالب، درک عمیق‌تر و وسیع‌تر مطالب امکان‌پذیر می‌شود.

فصل اول به بررسی بحث نظریه و مطالعه کارآفرینی، تاریخچه کارآفرینی، کارآفرینی در قرون وسطی، تاریخچه دانشگاهی رشته کارآفرینی، تکامل مفهوم کارآفرینی، تعاریف کارآفرینی و حرکت به سوی چارچوبی برای تعریف کارآفرینی پرداخته است؛

فصل دوم به بررسی نوع‌شناسی و کارکرد کارآفرینان پرداخته است. این فصل به بررسی فرهنگ سنتی در مقابل کارآفرینانه، مقایسه کارآفرین با کارآفرینی، کسب‌وکار و مدیر، طبقه‌بندی کارآفرینان، نوع‌شناسی کارآفرینی، کارآفرینی سازمانی، کارآفرینی راهبردی و چارچوبی برای طبقه‌بندی کارآفرینی و کارکرد کارآفرینان اختصاص دارد؛

در فصل سوم به رویکردهای چهارگانه به نظریه‌های کارآفرینی اشاره شده است. بنابراین ابتدا به بررسی کارآفرینی به عنوان یک رشته و کارآفرینی به عنوان یک پارادایم می‌پردازد و سپس رهیافت‌های چهارگانه در کارآفرینی یعنی: روان‌شناسی، اقتصادی، جامعه‌شناسی و سازمانی پرداخته شده است؛

فصل چهارم به کارآفرینی به عنوان یک رهیافت اقتصادی اشاره شده است. در این زمینه به بررسی مکتب فرانسه (محققانی مانند ریچارد کانتیلون، نیکلاس بائودیو و سی)، مکتب کلاسیک (محققانی مانند بنتهام)، کلاسیک‌ها و مکتب تاریخی آلمان (هیسریچ، گوستاو شوملر و سومبارت و ماکس وبر)،

نئوکلاسیک (کیل استروم و لافونت، بارتو و هایک) و مکتب اتریش (منگر، میزس، شومپیتر، نایت، کرزنر، کاسون و شولتز) پرداخته شده است؛

فصل پنجم، به کارآفرینی به عنوان رهیافت روان‌شناسی اشاره شده است. که در این زمینه دربارهٔ نظریهٔ خصیصه‌ها و نظریه‌های رفتاری بحث شده است و در نهایت رهیافت جایگزین برای نظریه خصیصه‌ها و نظریه‌های رفتاری ارائه شده است.

فصل ششم به کارآفرینی به عنوان رهیافت جامعه‌شناسی (نهادی یا اجتماعی- فرهنگی) پرداخته است که در این زمینه نظریه‌هایی مانند نظریهٔ باور مذهبی- ماکس وبر، نظریهٔ عرضهٔ کارآفرینانهٔ توماس کوچران، نظریهٔ فرهنگ کارآفرینی مک‌کله‌لند، نظریهٔ نهادی، نظریهٔ حاشیه‌ای شدن، اکولوژی جمعیت و... بحث و بررسی شده است؛

فصل هفتم به کارآفرینی اقلیت‌ها به عنوان زیربخشی از نظریه‌های جامعه‌شناسی اشاره شده است. در این فصل کارآفرینی قومی و کارآفرینی زنان بررسی شده است؛

در **فصل هشتم** به کارآفرینی به عنوان رهیافت سازمانی و رویکرد آخر مطرح شده است که در این رهیافت نظریه‌هایی مانند لی‌پن‌اشاین و نظریهٔ ناکارآمدی، نظریهٔ رفتاری کارآفرین، نظریه‌های کارآفرینی سازمانی و دیدگاه متخصصان دربارهٔ کارآفرینی بحث و بررسی شده است؛ و فصل نهم به مبحث فرصت‌های کارآفرینی اشاره دارد. در فصل دهم به مبحث کارآفرینی و توسعهٔ اقتصادی اشاره شده است. در این زمینه نقش کارآفرین به عنوان نوآور در رشد اقتصادی، ایجاد فرصت‌های اشتغال، تحقق رشد اقتصادی، ایجاد ثبات اقتصادی، ارتقای صادرات و جایگزینی واردات و کسب درآمد از مبادلات خارجی منعکس شده است.

بدون شک تهیه و تدوین این اثر، کار گسترده‌ای بود که جز با تلاش و کوشش جمعی میسر نمی‌شد. بنابراین بر خود لازم می‌دانیم از تمام کسانی که در تهیه و تدوین این اثر مؤلفان را یاری داده‌اند، تشکر و قدردانی کنیم. از استاد بزرگ، جناب آقای دکتر سید مهدی الوانی استاد دانشگاه علامه طباطبائی که با سعهٔ صدر کتاب را مطالعه کردند و نظرات ارزشمندی در این زمینه ارائه کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم. همچنین از آقای دکتر قنبر محمدی الیاسی عضو هیأت علمی دانشگاه تهران که نظرات ارزنده‌ای در زمینهٔ بهبود کتاب ارائه کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم. از داوران و ارزیابان محترم، که با صبر و حوصله و با مطالعهٔ دقیق نکاتی را گوشزد کردند و پیشنهادهایی را در این زمینه ارائه کردند، تشکر می‌کنیم. در آخر لازم می‌دانیم از خانوادهٔ خود که تمام وقتی را که باید به آنها اختصاص می‌دادیم، صرف این کتاب کرده‌ایم، صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم.

اگر چه تلاش شده در تدوین این اثر از منابع مختلف و متعدد بهره گرفته شود، با وجود وسواس‌های فراوان، کاستی‌هایی هم وجود دارد، که امید است استادان، محققان، کارشناسان و

دانشجویان محترم اشکالات و نارسایی‌های موجود در کتاب را گوشزد کنند تا در چاپ‌های بعدی رفع شود. در پایان سپاس ویژه و بیکران خود را به درگاه خداوند متعال ابراز می‌داریم که کامیابی این کار را بر حقیران منت نهاد و امیدواریم این اثر ناچیز ذره‌ای بر غنای ادبیات کارآفرینی بیفزاید و مورد قبول واقع شود.

خدایا چنان کن سرانجام کار

که تو خشنود باشی و ما رستگار.

مرتضی اکبری

استادیار دانشگاه تهران

یوسف وکیلی

دکتری مدیریت دانشگاه تهران

سید محمد مقیمی

استاد دانشگاه تهران

www.ketab.ir